

NÁVRH NA ZRUŠENÍ INFORMAČNÍHO SYSTÉMU O NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍCH A ZAJIŠTĚNÍ PRAVIDELNÉHO ŠETŘENÍ DOBROVOLNICKÉ ČINNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE V RÁMCI VÝBĚROVÉHO ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL ČESKÝM STATISTICKÝM ÚŘADEM

1 Vývoj a současný stav Informačního systému o nestátních neziskových organizacích (IS NNO/ENNO)

V prosinci 1999 předložil předseda Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen „Rada“) vládě České republiky návrh na zřízení veřejně přístupného informačního systému o nestátních neziskových organizacích (dále jen „IS NNO“), který by obsahoval informace o občanských sdruženích, obecně prospěšných společnostech, církevních právnických osobách, nadacích a nadačních fondech. Podstatou návrhu bylo to, aby provozovatelem IS NNO byla nestátní nezisková organizace (dále jen „NNO“), která uspěje ve výběrovém řízení. Vláda České republiky návrh na zřízení IS NNO sice svým usnesením ze dne 22. prosince 1999 č. 1357 schválila, ale určila, že veřejně přístupný IS NNO bude provozovat Ministerstvo financí (dále jen „MF“) jako samostatný modul svého informačního systému Centrální evidence dotací z rozpočtu (dále jen „CEDR“).¹

MF počátkem roku 2003 vyvolalo jednání se sekretariátem Rady s návrhem realizovat přechod IS NNO na provozovatele s právní formou NNO, jelikož došlo k závěru, že IS NNO musí být nejen udržován, ale i propagován uvnitř neziskového sektoru. Jeho existence při informačním systému CEDR byla shledána jako nesystémová a de facto bránící jeho optimálnímu rozvoji. Rada dne 19. září 2003 vyslovila souhlas s tím, že návrh na přechod IS NNO z MF bude koncipován tak, aby Rada byla garantem IS NNO. Návrh byl vládě České republiky předložen a ta o něm kladně rozhodla dne 15. prosince 2004 svým usnesením č. 1279.

Z „Informace o provozování IS NNO“, která byla vládě České republiky předložena na základě uvedeného usnesení vlády České republiky, vyplývá, že Úřad vlády České republiky vyhlásil veřejnou zakázku č. 05/05 „Provoz informačního systému o nestátních neziskových organizacích (IS NNO)“. Předmětem plnění bylo převzetí, provozování a další rozvoj IS NNO.

¹ Jako základ struktury údajů pro IS NNO schválila vláda České republiky svým usnesením ze dne 15. března 2000 č. 260 na návrh předsedy Rady formulář „Žádost NNO o státní dotaci v roce 2001“ a současně uložila všem ministerstvům, která poskytují dotace na projekty NNO, tento formulář používat jako povinnou žádost pro NNO o státní dotaci. Skladba údajů v tomto dokumentu byla použita výrobcem softwaru – firmou ASD Software, s.r.o. – pro vytvoření struktury údajů v IS NNO. Tento formulář se stal také východiskem ke skladbě údajů o dotacích pro NNO, které sbírá informační systém CEDR dodnes. Na přelomu let 2002 a 2003 byl dále na dvanácti krajských úřadech instalován modul NNO informačního systému DIS, který byl míněn jako základ k vytváření krajských databází NNO s vazbou na centrální část IS NNO. K tomuto propojení ovšem nedošlo.

Do soutěže se přihlásili dva zájemci: Informační centrum neziskových organizací, o.p.s. a CÍGLER SOFTWARE, a.s. Ani jeden zájemce však nevyhověl podmínkám soutěže, a proto byl Úřad vlády České republiky nucen postupovat ve smyslu ustanovení § 68 odst. 3) písm. b) zákona č. 40/2004 Sb. a zadávací řízení zrušit. Zároveň Úřad vlády České republiky rozhodl o vyhlášení nového otevřeného zadávacího řízení. Předpokládaný termín vyhlášení byl leden 2006. K tomu však již nedošlo.

Dne 17. května 2006 vláda České republiky projednala a schválila návrh tehdejší ministryně informatiky Ing. Dany Běrové. Výsledné usnesení vlády České republiky ze dne 17. května 2006 č. 564 zrušilo usnesení vlády ČR ze dne 15. prosince 2004 č. 1279 a uložilo ministru financí převést celý IS NNO včetně finančních prostředků ve výši 2 mil. Kč ročně na něj určených na Ministerstvo informatiky. *„Finanční i technologické zajištění dalšího provozu a rozvoje Systému bude zajištěno delimitací odpovídající části finančních prostředků (2 mil. Kč/1 rok) z programu č. 212 011 do rozpočtové kapitoly Ministerstva informatiky a úpravou střednědobého rozpočtového výhledu.“*² V té době tento resort založil a provozoval Portál veřejné správy, jehož součástí se IS NNO stal.

Ministerstvo informatiky však bylo zákonem 110/2007 Sb. o některých opatřeních v soustavě ústředních orgánů státní správy, souvisejících se zrušením Ministerstva informatiky a o změně některých zákonů ze dne 19. dubna 2007 zrušeno. Portál veřejné správy, včetně IS NNO, přešel do projektu e-Government Ministerstva vnitra (dále jen „MV“). IS NNO byl poté rozdělen do dvou částí: na IS NNO, což je bývalá část CEDR, týkající se NNO, a na tzv. Evidenci NNO (ENNO). K únoru 2010 bylo v ENNO registrováno a zveřejněno pouze 1751 NNO.

V letech 2015-2017 proběhlo celkem pět jednání Pracovní skupiny pro data o NNO, která působí pod Výborem pro legislativu a financování při Radě. V roce 2016 pracovní skupina přijala usnesení, kterým doporučila ukončit ENNO, do něhož se NNO registrovaly dobrovolně, pro nadbytečnost, a i přes jisté pochyby rozvíjet IS NNO. Ukončení fungování ENNO však doposud neproběhlo a je součástí předkládaného usnesení.

Ministerstvo vnitra společně s firmou ASD Software, s.r.o. a Radou v roce 2017 začalo připravovat změnu podoby IS NNO. K finalizaci požadavků na změnu však nedošlo a systém se od té doby nerozvíjel.

² Viz Příloha č.1 k usnesení č.564

https://albatros.odok.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/web/cs?Open&2006&05-17.

K provozování IS NNO se vyjádřil Nejvyšší kontrolní úřad (dále jen „NKÚ“) ve svém Kontrolním závěru z roku 2018 č. 18/03, v němž se uvádí „*Struktura informací o podpořených NNO v IS CEDR vychází ze skladby údajů, která byla navrhnutá autorem softwaru IS NNO*³. Z toho plyne, že IS NNO neobsahuje jiná data než ta, která jsou obsažena v IS CEDR“. Po nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ztratil IS NNO svoji aktuálnost. IS CEDR, IS DotInfo⁴ a veřejné rejstříky obsahují finanční a ekonomické údaje, které jsou přístupné veřejnosti a NNO.⁵

Dne 4. prosince 2019 se sešla pracovní skupina pro data o NNO, která navázala na poslední jednání z května 2017. Zástupce Ministerstva vnitra zde stručně prezentoval možnosti rozvoje IS NNO. Poté se Ministerstvo vnitra i písemně vyjádřilo k výtkám ze strany NKÚ o duplicitě s jinými IS.

Vzhledem k duplicitě s jinými informačními systémy, neaktuálnosti informací a s ohledem na omezené finanční prostředky (alokace cca 2 mil. Kč za rok je na provoz, nikoliv na rozvoj)⁶ se Výbor pro legislativu a financování (dále jen „VLF“) dne 15. ledna 2020 jednohlasně usnesl, že nemá zájem dále IS NNO provozovat v této podobě a nevidí smysluplnost dalšího rozvoje. Dále jednohlasně doporučil jednat o využití prostředků určených na provoz systému IS NNO ve prospěch šetření dobrovolnictví v domácnostech v rámci výběrového šetření pracovních sil (dále jen „VŠPS“) v rámci Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“). Na svém červnovém zasedání VLF jednohlasně doporučil problematiku zařadit na program zasedání Rady plánované na září 2020.

Další jednání pracovní skupiny pro data o NNO se uskutečnilo dne 4. března 2020. Detailněji se zde za účasti zástupců MF, MV a Generálního finančního ředitelství (dále jen „GŘ“) diskutovaly možnosti jiných informačních systémů. Pracovní skupina se shodla na těchto 2

³ IS CEDR obsahuje údaje zejména o výši poskytnuté dotace, čerpané částce a vrácené částce, dále informace o příjemcích dotace, rok poskytnutí, název projektu. Poskytovatel zaznamenává do IS CEDR-resorty údaje o účelově poskytnutých prostředcích a jejich příjemcích. GŘ vybraný okruh informací zveřejňuje v IS CEDR III prostřednictvím internetu.

⁴ Novela zákona č. 218/2000 Sb. navrhuje mj. zrušit IS DotInfo. MF plánuje IS DotInfo nahradit jiným, efektivnějším nástrojem. Původní termín účinnosti novely byl stanoven na 1. ledna 2021, v průběhu května došlo k odložení novely o rok. Novelou rozpočtových pravidel nebude ale dotčen IS CEDR III. V rámci interního vývoje GŘ pracuje na novém registru dotací IS ReD, který by IS CEDR III měl nahradit. IS ReD by měl fungovat od 1. ledna 2021.

⁵ Nad rámec systémů provozovaných státní správou byla v dubnu 2020 spuštěna tzv. [Interaktivní mapa](#), projekt Centra pro výzkum neziskového sektoru Masarykovy univerzity. Informace o tomto projektu byly prezentovány na Radě dne 27. března 2019 a na Výboru pro legislativu a financování dne 20. listopadu 2019.

⁶ Dle MV roční platba společnosti ASD Software, s.r.o. činí 1.200.000 Kč bez DPH (1.452.000 Kč s DPH), tj. roční úspora prostředků vynakládaných na IS NNO/ENNO činí 1.452.000 Kč s DPH.

závěrech: 1/ Sekretariát Rady iniciuje zrušení IS NNO/ENNO⁷ a v souladu s usnesením VLF ze dne 15. ledna 2020 bude jednat o zajištění prostředků na šetření VŠPS prováděné ČSÚ; 2/ Sekretariát Rady bude spolupracovat na rozvoji informačních systémů a analýzách dotací jiných subjektů. Na jednání došlo také k finalizaci jednotlivých otázek šetření dobrovolnictví.

Dne 4. září 2020 Rada problematiku projednala a přijala usnesení, ve kterém doporučuje Sekretariátu Rady, aby zahájil jednání se zástupci MV ve věci zrušení IS NNO/ENNO, dále zahájil jednání o využití finančních prostředků určených na provoz systému IS NNO ve prospěch ČSÚ na pořádání VŠPS a současně zařadil téma sběru dat o dobrovolnictví jako jedno z opatření v oblasti rozvoje dobrovolnictví v rámci navazující strategie směrem k NNO na léta 2021 až 2030.

2 Jednání Rady s ČSÚ ve věci šetření dobrovolnictví

Usnesení vlády České republiky ze dne 29. července 2015 č. 608 ke Státní politice vůči NNO na léta 2015 až 2020, resp. jeho příloha se tématu dobrovolnictví dotýká čtyřmi konkrétními úkoly. Pro účely tohoto materiálu je zásadní úkol I. b. *„do 31. prosince 2015 ve spolupráci s předsedkyní Českého statistického úřadu založit stálou pracovní skupinu k podpoře rozvoje Satelitního účtu neziskových institucí, vedeného Českým statistickým úřadem, připravit rozšíření údajů, které jsou v něm sledovány, a zahrnout dobrovolnictví, které je viditelnou součástí ekonomické produkce, do standardních ekonomických indikátorů* (dále jen „úkol I. b“).⁸

Sekretariát Rady s vědomím těchto úkolů začal spolupracovat jak s MV,⁹ tak s ČSÚ. Dne 18. prosince 2015 proběhlo první jednání Pracovní skupiny pro data o NNO.¹⁰ Hlavním tématem

⁷ Provoz IS NNO/ENNO bude zrušen, jakmile bude zrušena povinnost MV provozovat tento informační systém vyplývající z usnesení vlády České republiky ze dne 17. května 2006 č. 564. Výpovědní doba smlouvy s ASD Software, s.r.o. je tři měsíce.

⁸ Další úkoly týkající se dobrovolnictví jsou: III. ministři vnitra ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a předsedou Rady vlády pro nestátní neziskové organizace do 31. prosince 2017 zpracovat koncept rozvoje dobrovolnictví v České republice s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center a zajistit minimálně dvouletou finanční podporu takových center; IV. ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s ministrem vnitra a ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a předsedou Rady vlády pro nestátní neziskové organizace do 31. prosince 2018 připravit informaci o dobrovolnictví a dárčovství a zprostředkovat ji žákům základních a středních škol; V. e. po nabytí účinnosti připravovaného zákona o dobrovolnictví zavést započítávání hodnoty dobrovolnické práce podle tohoto zákona do spolufinancování projektů nestátních neziskových organizací, podpořených státním rozpočtem.

⁹ MV ve spolupráci s Radou s ohledem na realizaci úkolu III. připravilo projekt, který již byl schválen, a je podpořen z Operačního programu Zaměstnanost s názvem „Koncept rozvoje dobrovolnictví v ČR s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center“, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003724.

¹⁰ Pracovní skupina se poté sešla čtyřikrát (dne 8. března 2016, 4. května 2016, 9. února 2017, 24. května 2017). Obnovena byla v roce 2019 a od té doby se sešla dne 4. prosince 2019 a 4. března 2020.

jednání byla problematika [Satelitního účtu neziskových institucí](#) ČSÚ a jeho další rozvoj, dále pak zkvalitnění a provázanost informačních systémů NNO na úrovni státní správy.

V průběhu doby se původní úkol I. b modifikoval. Vzhledem k tomu, že více dobrovolníků působí neorganizovaně, pracovní skupina se v souladu s mezinárodními doporučeními usnesla, že je vhodnější provádět šetření nikoliv prostřednictvím šetření v neziskových organizacích (potažmo Satelitního účtu NI), ale v rámci VŠPS, které provádí také ČSÚ, kdy tazatelé provádí šetření přímo v domácnostech (a je tudíž známa např. věková struktura, socio-demografický statut, pracovní aktivita apod. dotazovaných).¹¹

Na zasedání Rady dne 18. října 2016, na které byla jako host přizvána RNDr. Michaela Kleňhová, ředitelka Sekce demografie a regionálních statistik ČSÚ, bylo přijato usnesení, kterým Rada jednomyslně podpořila myšlenku realizace výběrového šetření ČSÚ věnovaného dobrovolnictví a doporučila svému předsedovi, aby zajistil finanční prostředky na toto šetření, spojil se s předsedkyní ČSÚ a projednal s ní tuto záležitost.

Na téma výše zmíněného šetření proběhlo v listopadu 2016 setkání tehdejšího ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Mgr. Jiřího Dienstbiera s předsedkyní ČSÚ prof. Ing. Ivou Ritschelovou, CSc. Předsedkyně ČSÚ navrhla šetření přidat k statickému šetření pracovních sil za předpokladu, že v rámci Pracovní skupiny pro data o NNO se zpracuje zadání tohoto šetření a na úrovni předsedy Rady budou zajištěny požadované finanční prostředky (cca 2,5 mil. Kč) z rozpočtu Úřadu vlády České republiky.

Vzhledem k personální obměně na postu ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu se jednání, jehož se účastnila předsedkyně ČSÚ a nově jmenovaný ministr JUDr. Jan Chvojka, zopakovalo v roce 2017. Výsledkem jednání bylo doporučení odložit záměr až na dobu po ustavení nové vlády, protože výběrové šetření by se konalo až v jejím volebním období.

V roce 2019 a 2020 proběhla jednání Pracovní skupiny pro data o NNO za účasti zástupců MV, ČSÚ¹², NNO, GFR, MF, MŠMT, MŽP a expertů z akademické sféry, kdy došlo k finalizaci

¹¹ Dle [metodiky VŠPS](#) provádí tazatelé VŠPS šetření pomocí dotazníku, v němž nejsou uvedena jména osob bydlících v bytě. Informace o zjištěných skutečnostech jsou předkládány formou statistických sumářů, nikdy se nezveřejňují informace individuálního charakteru. Všichni pracovníci statistických orgánů, tedy i tazatelé VŠPS, jsou vázáni mlčenlivostí o veškerých šetřených skutečnostech ze zákona č. 89/1995 Sb., zákon o státní statistické službě. Práce s daty nebude probíhat v rozporu s [nařízením Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/679](#) (GDPR).

¹² Jednání probíhalo s Mgr. Jirkou Fořtovou z Oddělení netržní ekonomiky, s Mgr. Zdeňkem Skalákem vedoucím Oddělení netržní ekonomiky a s Mgr. Daliborem Holým ředitelem Odboru statistiky trhu práce a rovných příležitostí, Sekce demografie a sociálních statistik.

jednotlivých otázek šetření dobrovolnictví (tj. zpracování zadání) a aktualizaci Analýzy potřeb šetření dobrovolnické činnosti v České republice Českým statistickým úřadem v rámci výběrového šetření pracovních sil. Následně byla zpracována (aktualizována) kalkulace nákladů na realizaci VŠPS ze strany ČSÚ (náklady na realizaci šetření v roce 2023 jsou odhadovány na 2, 66 mil. Kč).

Problematikou se také zabýval VLF, který byl obeznámen s aktuálně realizovaným projektem na MV „Koncepce rozvoje dobrovolnictví v ČR s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center“, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003724, který bude ukončen k 30. červnu 2022. Součástí vyhodnocení projektu bude i realizace jednorázového statisticko-sociologického šetření, a to jak u samotných dobrovolnických center, u organizací i u individuálních osob, tj. dobrovolníků, klientů, tak i v rámci široké veřejnosti (na vzorku cca 3.000 respondentů). Šetření proběhne prostřednictvím veřejné zakázky (nikoliv prostřednictvím ČSÚ).¹³ Výsledky budou známy v roce 2022. Mezi zástupci pracovní skupiny, VLF a ČSÚ tak panuje shoda, že je vhodné nejprve realizovat šetření na malém vzorku respondentů v rámci projektu MV, otázky a metodiku tak ověřit, případně poté otázky přeformulovány s cílem vyhnout se možným chybám. A až následně v roce 2023 začít realizovat pravidelně probíhající šetření dobrovolnictví v rámci VŠPS (na vzorku cca 13.560 domácností), které provádí ČSÚ. V souladu s materiálem „Rozvoj dobrovolnictví v ČR - NÁVRH Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice 2019 – 2025“, který byl vytvořen jako návrh v rámci projektu MV, je doporučováno šetření realizovat ve čtyřletých intervalech.

Jak již bylo uvedeno výše, Rada dne 4. září 2020 přijala usnesení, ve kterém doporučuje Sekretariátu Rady, aby zahájil jednání se zástupci MV ve věci zrušení IS NNO/ENNO a současně zařadil téma sběru dat o dobrovolnictví jako jedno z opatření v oblasti rozvoje dobrovolnictví v rámci navazující strategie směrem k NNO na léta 2021 až 2030.

V souladu s tímto usnesením bylo do aktuálně připravovaného strategického materiálu Rady s názvem „Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030“ začleněno opatření „Realizovat reprezentativní výběrové šetření dobrovolnictví v pravidelných intervalech“, jehož gestorem je ČSÚ a opatření „Iniciovat zrušení informačního systému IS NNO“.

¹³ ČSÚ však s MV spolupracuje na přesných parametrech zadání této veřejné zakázky.

3 Analýza potřeb šetření dobrovolnické činnosti v České republice Českým statistickým úřadem v rámci výběrového šetření pracovních sil

V současné době, i přesto, že toto téma je řadu let diskutováno, nejsou v České republice k dispozici relevantní informace o celkovém rozsahu dobrovolnické činnosti občanů České republiky.¹⁴ V rámci [Satelitního účtu neziskových institucí](#) publikovaným ČSÚ jsou sice zveřejňovány informace o počtu odpracovaných hodin dobrovolníky a vyčíslena hodnota dobrovolnické práce ale do těchto údajů není zahrnuto veškeré dobrovolnictví. Zahrnutí jsou pouze dobrovolníci pracující v rámci některé neziskové instituce a ani o nich nejsou k dispozici detailnější údaje, např. o jejich socioekonomické skladbě, věku apod. Neorganizované dobrovolnictví je zcela opomíjeno. Z výzkumů a doporučení mezinárodních organizací, např. Mezinárodní organizace práce ([International Labour Organization](#) – ILO) však vyplývá, že těchto neorganizovaných dobrovolníků je větší množství než dobrovolníků formálně organizovaných.¹⁵

Podle informací zveřejněných v rámci Satelitního účtu neziskových institucí věnovali dobrovolníci činní v neziskových institucích v roce 2018 společnosti k veřejně prospěšným účelům více než 56 miliónů hodin své aktivní činnosti (meziroční nárůst o 2,6 %) v hodnotě více než 9 miliard korun, což meziročně představuje nárůst o 12 %. Je tak pravděpodobné, že i objem neorganizovaného dobrovolnictví také meziročně vzrůstá a dobrovolnictví se tak stává čím dál důležitější součástí ekonomické produkce. Důležitost dobrovolnictví se ukazuje i nyní, v době pandemie nemoci covid-19.

Znalost počtu a charakteristik lidí, kteří se těmito aktivitám věnují, objemu hodin, které odpracují, a ochoty k účasti na dobrovolnické činnosti jsou důležitým podkladem jak pro definování politik státu, tak pro řadu rozhodnutí i dalších subjektů. Je proto důležité mít k dispozici detailní údaje o dobrovolnictví jako celku. Právě tato společenská objednávka vedla ČSÚ ve spolupráci s Radou, s MV a s organizacemi, které se tématu dlouhodobě věnují, k úvahám o zajištění pravidelného statistického zjišťování v rámci výběrového šetření pracovních sil na vzorku domácností. Úkol vzájemně spolupracovat a zahrnout dobrovolnictví do standardních ekonomických indikátorů je definován již ve Státní politice vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015–2020.¹⁶

¹⁴ Pro potřeby výběrového šetření pracovních sil je kategorie občan ČR z hlediska věku zúžena na osoby 15leté a starší, viz https://www.czso.cz/csu/vykazy/vyberove_setreni_pracovnich_sil.

¹⁵ V českém prostředí to potvrzují i data z [Výběrového šetření Životních podmínek](#) (EU-SILC), které se v roce 2015 velmi stručně dotklo také otázky dobrovolnictví. Výsledky jsou publikovány na str. 24. Témata modulů šetření SILC vycházejí z [nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2019/1700](#), v následujících dvou letech se zde téma dobrovolnictví neobjevuje. Dle vyjádření představitelů ČSÚ není tento typ šetření vhodný pro šetření dobrovolnictví.

¹⁶ Konkrétně se této problematice týká bod I.b) materiálu s názvem [Úkoly plynoucí ze Státní politiky vůči nestátním neziskovým organizacím](#) (NNO), který je Přílohou usnesení vlády ČR ze dne 29. července 2015 č. 608.

K realizaci tohoto úkolu byla při VLF zřízena Pracovní skupina pro data o NNO. Vzhledem k tomu, že více dobrovolníků působí neorganizovaně, pracovní skupina se v souladu s mezinárodními doporučeními usnesla, že je vhodnější provádět šetření nikoliv prostřednictvím šetření v neziskových organizacích (potažmo Satelitního účtu NI), ale v rámci VŠPS, které provádí také ČSÚ. Tazatelé v tomto případě provádí šetření přímo v domácnostech a je tudíž známa řada informací o dotazovaných. VŠPS tak umožní propojení na otázky ohledně standardní pracovní aktivity a široké možnosti osobnostních třídění výsledků např. podle pohlaví, věkových skupin, postavení v zaměstnání, socioekonomických skupin, podle nejvyššího dosaženého vzdělání a podle krajů ČR.

Metodika bude vycházet z mezinárodních zkušeností a [manuálu Mezinárodní organizace práce](#). Dobrovolnická činnost bude pro šetření definována jako každá neplacená nepovinná činnost, která nesměruje na zisk jednotlivce a přináší celospolečenský prospěch. Půjde především o neplacené činnosti konané pro nestátní či příspěvkové organizace (pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase, pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí, pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací,¹⁷ dále pak o organizování pomoci v době pandemie a činnost dobrovolných hasičů) nebo o neorganizovanou činnost typu dárce krve. V současné době je k dispozici dotazník, který byl finalizován na jednání pracovní skupiny pro data o NNO dne 4. března 2020 za účasti i externích expertů na danou problematiku.

3.1 Argumentace pro realizaci VŠPS

- Data budou sloužit pro mezinárodní srovnání s cílem posunout Českou republiku na úroveň zemí, kde je dobrovolnictví tradičně velmi podporované jako společensky žádoucí jev. Aby stát mohl téma podporovat co nejefektivněji, je nutné jak pro stát tak pro NNO mít k dispozici přesná data a společně si stanovit cíle, kterých chceme v této problematice dosáhnout.

¹⁷ Viz zákon 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, § 2 odstavec 1.

- Zjištění lze promítnout při přípravě státních strategií, politik a jejich zdůvodnění, případně v rámci legislativní činnosti - zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů.
- Sledováním dat o dobrovolnictví si může stát ověřit, zda jsou finanční prostředky na podporu NNO vynakládány efektivně (podporuje např. projekty, kde je navíc velký objem dobrovolnické činnosti). Dobrovolnictví je např. přirozenou součástí aktivit NNO podporovaných z dotačních programů Ministerstva životního prostředí (dále jen „MŽP“). Řada NNO dobrovolnickou činnost v rámci svých aktivit provádí či organizuje a začleňuje je do podpořených projektů. Provedené šetření tak poskytne důležité informace k vyhodnocování efektivity poskytnutých dotačních prostředků a dopadu podpořených projektů. Zároveň se ověří, zda je financování pomocí dotačního řízení tou správnou cestou, nebo je třeba, alespoň pro některé druhy organizací, hledat i jiné, stabilnější, formy financování.
- Získaná data budou také důležitá pro střešní NNO, které zpracovávají koncepční materiály a zabývají se osvětou směrem k veřejnosti a k veřejným činitelům a zviditelněním dobrovolnických organizací.
- Na základě získaných dat bude patrné rozvržení dobrovolnictví po jednotlivých krajích, na což lze navázat cílenou regionální podporu (data by mohla využívat i Asociace krajů České republiky).
- Získaná data umožní započítat dobrovolnické kapacity při mimořádných událostech a krizových situacích, kdy je potřeba vynaložit větší regionální či plošné lidské zdroje ve prospěch integrovaného záchranného systému.
- Získaná data o oblasti působení dobrovolníků a dobrovolnic umožní sledovat vývoj, orientace a preference české společnosti. Stát i NNO mohou se získanými daty pracovat i s výhledem do budoucna (více dobrovolníků pracujících se seniory).
- Získaná data o dobrovolnících pracujících s dětmi a mládeží by MŠMT mohla pomoci v argumentaci pro zvýšení alokace programům na volnočasové dobrovolnické aktivity.
- Data poslouží pro důvěryhodnější přepočet dobrovolnictví ve smyslu nefinančního plnění pro započtení dobrovolnictví do HDP. Česko nedostatečně využívá možnosti dobrovolnictví ve prospěch posilování ekonomiky a zdraví společnosti. Dle kvalifikovaného odhadu expertů z řad NNO s vládní podporou fenoménu dobrovolnictví můžeme tento fenomén posílit a rozvinout o 20 - 30%.
- MŽP vyvíjí řadu aktivit, které podporují rozvoj dobrovolnictví v ochraně životního prostředí. Data ze statistického šetření bude využívat k sledování trendů, zda tyto aktivity mají smysl, vyhledávání nových příležitostí pro dobrovolnictví (nové aktivity pro

zapojení dobrovolníků). Dále je bude využívat pro mezinárodní srovnání dobrovolnictví v ochraně životního prostředí.

- Dobrovolnictví je vhodná forma, jak seskupovat lidi z různých socioekonomických prostředí, posilovat mezigenerační soudržnost, zlepšit kvalitu života znevýhodněných skupin a budovat komunitu.

3.2 Hlavní uživatelé výsledných údajů

- Úřad vlády České republiky, Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
- Ministerstvo vnitra, Odbor prevence kriminality, Oddělení preventivních činností a dobrovolnictví
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor základního vzdělávání a mládeže
- Ministerstvo životního prostředí, Odbor finančních a dobrovolných nástrojů
- další resorty podporující dobrovolnictví se svých strategických dokumentech (např. Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí)
- Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
- Česká Rada dětí a mládeže; Zelený kruh; HESTIA - Centrum pro dobrovolnictví, z. ú., Národní asociace dobrovolnictví z. s., ADRA, o.p.s., Charita Česká republika jako hlavní organizace zabývající se dobrovolnictvím a další NNO působící v jednotlivých oblastech dobrovolnictví
- odborná a široká veřejnost

3.3 Harmonogram realizace VŠPS – návaznost na projekt Ministerstva vnitra

Ministerstvo vnitra realizuje s podporou Evropského sociálního fondu Operačního programu Zaměstnanost projekt „Koncepce rozvoje dobrovolnictví v ČR s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center“, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003724. Projekt bude ukončen k 30. červnu 2022. Součástí projektu je i vyhodnocení prostřednictvím realizace jednorázového statisticko-sociologického šetření, a to jak u samotných dobrovolnických center, u organizací i u individuálních osob, tj. dobrovolníků, klientů, i v rámci široké veřejnosti. Toto jednorázové celostátní šetření dobrovolnictví by mělo proběhnout prostřednictvím veřejné zakázky (nikoliv prostřednictvím ČSÚ) a výsledky být známy v roce 2022. Jako vhodné se tak jeví, aby šetření v rámci projektu MV předcházelo, bylo uzavřeno a na menším vzorku (cca 3.000 respondentů) ověřeny otázky a metodika, případně poté otázky přeformulovány s cílem vyhnout se možným chybám. A až následně v roce 2023 začít realizovat pravidelně probíhající šetření dobrovolnictví v rámci VŠPS (na vzorku cca 13.560 domácností), které provádí ČSÚ. V souladu s materiálem „Rozvoj dobrovolnictví v ČR - NÁVRH Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice 2019 –

2025“, který byl vytvořen jako návrh v rámci projektu MV, je doporučováno šetření realizovat ve čtyřletých intervalech.

3.4 Financování VŠPS

ČSÚ je schopen provést zjišťování dobrovolnické činnosti vlastními silami na vzorku 13.500 domácností a s využitím kvalifikované tazatelské sítě. Náklady na realizaci VŠPS v roce 2023 jsou odhadovány na 2,66 mil. Kč (kalkulace zpracována k 5. červnu 2020). Náklady na realizaci šetření dobrovolnictví by byly hrazeny z výdajů státního rozpočtu. Roční úspora finančních prostředků vynakládaných na IS NNO/ENNO ze strany MV činí 1 452 000 Kč s DPH. Předkládané usnesení ukládá Ministerstvu vnitra převést finanční prostředky až do výše 3 000 000 Kč z kapitoly 314 – Ministerstva vnitra do kapitoly 345 - Český statistický úřad rozpočtovým opatřením v roce 2023 na zajištění šetření dobrovolnické činnosti v České republice v rámci výběrového šetření pracovních sil. Realizace návazných šetření v pravidelném čtyřletém intervalu bude odvislá od zajištění finančních prostředků.

4 Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
GŘ	Generální finanční ředitelství
MF	Ministerstvo financí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MŽP	Ministerstva životního prostředí
NNO	nestátní neziskové organizace
VLF	Výbor pro legislativu a financování
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil
Rada	Rada vlády pro nestátní neziskové organizace